

LUPETA

!Apare in fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 73—21. —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Rottenbiller-u. nr. 5/b I.
Insertiuni după invoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Ancheta presei.

(M. D.). Caracteristic de tot este pentru miniștrii coaliționiști obiceiul de a convoca anchete. O fac aceasta totdeauna în fața unei reforme, pe care *nu* au intenția de a o realiza pe calea legislațiunii. Polonyi a convocat și a ținut cu mare zarvă ancheta în chestia reformei legii despre comasațiuni.

Lucrul a căzut în baltă. Apponyi *nu* a întrebat pe nimenea dintre cei interesați, ci a dispus numai fără multe forme, dar cu atât mai cu multe fraze patriotice sforăitoare, votarea proiectelor sa'e de legi perfide.

Asemenea a procedat Darányi cu legea iobăgiei constituționale. Polonyi mai avea de gând să convoce o anchetă, însă, împedecându-se în dantelele fustelor baronesei Schönberger planul lui fu executat de succesorul său Günther. Farsa numită „ancheta presei“ înscenată de Günther, s'a jucat.

Spre a scuti farsa de momente dramatice și de accente tragice, Günther, în numele patriotismului *nu* i-a invitat pe reprezentanții presei nemaghiare. Astfel dela Rakovsky până la Sereș toți cei invitați au aparținut clasei privilegiate maghiare, adică a gentry-lor maghiari egoiști, cari își îmbrobodesc interesele de clasă în fraze conservative catolice și a clasei evreilor cu limbă maternă maghiară, cari se sforțază să depărteze cu ajutorul frazelor ultrapatriotice *liberale*, clasa avitică socială, care pe sine singură se poreclește „națiune“. Caraghioslicul acestei anchete patriotice a fost perfect și ne-a convins din nou că „națiunea“, atât cea asiatică, cât și cea de confesiune izraelită, dar de buze maghiare, este matură pentru balamuc. Le trebuie și nu le trebuie libertate de presă. Sunt pentru și în contra censurei, pentru și în contra ștergerii cauțiunii foilor. Intr'o chestie însă sunt cu toții de acord, dela Günther până la Seffer, că anume libertatea presei trebuie astfel tilcuită, încât ea să asigure și pe viitor posibilitatea hegemoniei „națiunii“. Libertate de presă pentru presa „patriotică“! Incătușare pentru presa „antipatriotică“, adică nemaghiară! Acesta a fost firul roșu al anchetei. Caracteristic pentru nivelul anchetei a fost constatarea, că este revoltător că de present codul penal degradează

„națiunea“ la rolul unei „naționalități“, că îl pune pe nobilul maghiar alături de „opinca puturoasă“ și de slovacul „nem ember“.

Cum să mai aibă „naționalitățile“ respect de „națiune“, când până și Curia constată, că tribunalul din Cluj a făcut o prostie condamnând pe colegul Domșa dela „Unirea“ pentru agitație în contra națiunii maghiare, pe când paragraful 172 din codul penal nu cunoaște decât o „naționalitate“ maghiară. Ori ce suflet „patriotic“ vede că o reformă a legii de presă, după asemenea experiențe, este urgentă. Națiunea trebuie salvată, naționalitățile trebuie silite să respecte, să iubească, să adoare națiunea, căci ea, națiunea le-a scutit timp de 1000 de ani, ea le-a dat libertate la paișopt, ea le dă astăzi pâne, apă, aer.

Resultatul anchetei presei este, că reprezentanții națiunii ne-au oferit un tablou fidel al zăpăcelei patriotice, mângâindu-ne astfel pentru bruscare ministerială de care a voit să ne facă părtași dl Günther, atunci, când nu a invitat nici un singur reprezentant al presei celor trei milioane de Români. Ne-a mângâiat, căci ne-am convins despre absurditatea felului de gândire patriotică. Nu este sosit încă timpul nostru.

Când va sosi, atunci de sigur nu despre o lege de presă pusă în serviciul obscurantismului „patriotic“ va fi vorba, ci de crearea *adevăratei* libertăți a presei, chemate să slujească progresul *tuturor* nisuițelor de libertate și progres din țară, cât și înaintarea viguroasă a omenimei spre lumină și cultură.

Suntem în ajunul introducerii sufragiului universal, și totuși acești patrioți își dau aere par'că „națiunea“ nici habar nu ar avea de deruta inevitabilă ce o așteaptă. Cazul este același, ca și soarta vrabiilor din plop. Cine nu a văzut plopul bătrân, găunos și botos? Vrabiile își au cuiburile avitice într'ânsul. Alături de plopul bătrân se înalță în văzduh un plop tinăr, reținut în dezvoltare de crengile și umbra celui bătrân. Gazda taie trunchiul plopului vechiu, dar vrabiile ciripesc: „dreptul nostru avitic nu-l lăsăm, cuibul constituțional este al nostru, deci și asupra plopului noi poruncim“. Gazda aude ciripitul vrabiilor, simte, că voesc să-l sperie murdărindu-l, dar taie mai

departe. Plopul bătrân se cutremură, cade, vrabiile dispar, par'că nici nu ar fi fost. Plopul tinăr se desvoltă viguros înainte.

De ciripitul anchetelor și al parlamentului delirant puțin ne pasă! Gazda a început să taie trunchiul plopului vechiu. Azi mâne se va răsturna.

Pân' atunci las' să ciripească biețele vrăbii increzute în drepturile lor avitice, constituționale.

Wekerle în Viena. Ministrul președinte Wekerle a fost eri în Viena pentru a raporta Majestății Sale despre evenimentele importante ale zilelor din urmă.

Audiența a durat aproape un ceas. Wekerle a raportat Majestății Sale despre întrederea ce-a avut-o — înainte de audiență — cu ministrul președinte austriac, baronul Beck, despre conflictul cu Croația și despre serbările jubiliare.

Presa oficială încearcă să prezinte această audiență drept o audiență obicinuită ce-o cere, cam la două săptămâni, ministrul președinte Wekerle. Audiența de eri e, însă, de-o d osebită importanță. Istoria monarhiei s'a îmbogățit cu un eveniment însemnat: alegerile din Austria, iar guvernul ungar a reușit să-și mai câștige un titlu de merit provocând prin șovinismul său un nou conflict cu Croații. Și-a rămas încă în viață stafia dualismului economic.

Nimic nu denotă mai mult poziția desnădăduită a guvernului coaliționist decât comunicatele biuroului de presă despre audiențele în Viena. Aproape zi de zi, merg miniștrii la Viena, se întorc la Budapesta și biroul nu poate să înregistreze un singur fapt pozitiv. E nevoie să prezinte aceste călătorii drept niște călătorii făcute pentru „afaceri private“, cum a fost cazul călătoriei ministrului Apponyi...

Din Viena ni-se comunică astăzi o știre senzațională care circulă în cercurile politice bine informate. *Majestatea Sa ar fi hotărât să nu mai acorde nici-o audiență miniștrilor ungari până nu se va prezinta Camerei proiectul de lege despre sufragiul universal.* Numai ministrul președinte va fi primit pentru a raporta despre afacerile curente cari nu pot suferi amânare.

Pe această cale vrea să-și dovedească Majestatea Sa nemulțumirea față de cabinetul coaliționist.

De ce să jubilăm? Se apropie ziua mare de 8 Iunie și coaliția națională caută în stânga, caută în dreapta, caută mereu să descopere un singur moment care s'o facă să se bucure.

„La draci, de ce ne-am și bucura? — se jăluște organul contelui negru. Politica noastră are mâinile legate într'un mod extrem de jalnic. Faptul că noi am orânduit-o așa, fiindcă nu mergea altfel, nu se putea altfel,—nu alterează faptul trist“.

Pretutindeni în țară e nemulțumire... Cine, drac, să se bucure?

„De altminteri,—continuă „M. H-p“— se zice că nici Majestatea Sa nu e într'o poziție sărbătorească. Se zice că nici Majestatea Sa nu se simte bine și e nemulțumit. Durere e așa... Singura noastră mângăere ar putea să fie, că iată, tot se găsește un teren, pe care națiunea și Regele ei se întâlnesc fără orice rezervă...“.

Are dreptate „M. H-p“... De ce s'ar și bucura de ziua de 8 Iunie care înseamnă pentru coaliție un termen fatal: ei aranjază jubileul ca să se ducă apoi dela conducerea țării, să părăsească slujbele înalte de cari s'a făcut nedemnă.

După jubileu — demisii și derută pe linia întreagă.

La naiba, de ce s'ar și bucura?

— **Trăiască justiția!**... Bătăușii dela Cehul-Silvaniei au fost achitați de către tribunalul din Zălau. Au fost achitați toți, acuzații, cari au atacat în ziua alegerii de deputat pe președintele partidului național-român G. Pop de Băsești...

Socialismul și „Bud. H-p.“ Deputatul social-democrat din Reichsrathul austriac dr. Pernerstorfer publică un interesant studiu despre națiune și raportul ei față cu socialismul.

„Naționalul, în ultimă analiză, nu reprezintă decât o radiare individuală, specifică, foarte ciudată a culturii omenimii, o radiare care nu se mai repetă... Reprezintă îmbogățirea omenimii... Noi socialiștii nu voim numai ca oamenii să locuiască și să se hrănească într'un mod demn de oameni, ci să se poată și ei împărtăși de cultura adu-

nată în mii de ani, devenind astfel oameni cari să poată și ei crea cultura... *Dar orice cultură e națională. Orice încercare, ce slăbește idea națională, dacă are rezultate, împiedică îmbogățirea omenimii...*“

„B. H-p“ înregistrând aceste expuneri, nu vede în ele decât o aprobare a șovinismului maghiar și grăbește să le țină lecții socialiștilor noștri că nu sunt și ei așa de naționali. Li acuză că, în schimb, au adresat tovarășilor de principii din Reichsrathul austriac rugăminta să nu voteze transacțiunea și eventuale legi cari tind la menținerea uniunii reale *dacă se va fi introdus și în Ungaria sufragiul universal.*

E surprinzător tenorul cinstit în care discută Măriile Lor dela „B. H-p“ cu „haimanalele fără patrie“, cum îi numiau până acum pe socialiștii noștri... Logica lor e, însă, cu atât mai șubredă. Expunerile deputatului social-democrat sunt o vădită desaprobară a tendințelor maghiare șoviniste.

Ori-ce cultură e națională; și slăbirea ei înseamnă o sărăcie a omenimii!... „B. H-p“ subliniază aceste cuvinte și cu toate aceste e veșnic în fruntea celor cari vor să înlădă dezvoltarea naționalităților nemaghiare pe bază națională!

Părășiți de toată lumea, începe să-i părăsiască și logica!

Libertatea întruni ii. În teorie există și la noi, în practică poate că există chiar și în Rusia absolutistică, la noi însă nu.

Pentru Dumineca trecută s'au convocat în nenumărate orașe întruniri publice în interesul sufragiului universal, pe care l-a promis popoarelor Majestatea Sa, pe care însă guvernul coaliționist nu vrea să-l realizeze.

Numai cât, la noi, Măriile lor domnii solgăbirăi au mai multă putere decât legile. Ei nu permit ținerea adunărilor.

Solgăbirăul din Hajdusámson a refuzat permisiunea pe motiv că el „Dumineca vrea să odihnească“. Pe aceleași motive coaliționiste au fost oprite adunărilor dela Hajdu-

szoboszló, Hajdunánás, Hidas, Bajas, Kerény, Pápa și un șir lung de alte orașe și comune mari.

Și sufragiul universal totuși trebuie să se introducă și în Ungaria.

Popoarele îl cer și Majestatea Sa îl vrea!

Episcopii Români gr.-ort. către Majestatea Sa. I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Meșianu, în conțelegere cu episcopii gr.-ort. români, va trimite Majestatei Sale o adresă, prin care va ruga pe Maj. Sa să nu sancționeze proiectul de lege al lui Apponyi, referitor la școlile confesionale. Adresa e deja trimisă la Arad și Caransebeș, pentru ca episcopii s'o subscrie, și apoi va fi trimisă cancelariei de cabinet, adevă Majestatei Sale la Viena.

Chestiunea congruei și autonomiei catolice. Partidul poporal a ținut ieri sub președinția lui Rakovski István o adunare în care s'a ocupat de chestiunea congruei și a autonomiei catolice. S'a hotărât ca să se puie la cale o mișcare în țara întreagă, pentru chestiunea aceasta să se rezolve cât mai în grabă. Adunarea speră că guvernul nu va pregeta a o sprilini și a se îngrijă ca rezolvirea chestiunii să nu mai sufere întârziere.

Ce e de făcut cu școala?

IV.

(f.) „O singură modalitate e bună. E greu de realizat, dar *trebuie* să o realizăm: să ne păstrăm școala jertfind pentru ea oricât, — jertfind *tot* ce avem“. Cu aceste cuvinte încheiam articolul din numărul trecut, în care arătam că închiderea școlilor sau o grevă școlară n'ar ajuta nimic.

Trebuie să ne păstrăm școala până în clipa din urmă și să o întărim din toate puterile noastre. Dacă suntem săraci nu înseamnă ca în timp de mare primejdie să ne uităm cum ni se ia și puținul ce-l avem, ci cu atât mai vârtos să apărăm cu toate mijloacele posibile acest pușin.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“

Frați de cruce.

...Indoi colțul paginei și se opri din citit. Apoi se rezemă de speteaza scaunului și închise binișor ochii. Cele ce-l înconjurau se înneacă de odată în întunec... O lume întreagă — lumea formelor și a culorilor — pieri într'o clipă, înmormântată printr'un ușor tremur de pleoape. Și în mintea lui tremurătura aceea a ploapelor deștepta imaginea celei mai de pe urmă înfiorări de aripi cu cari se stânge o viață... .

„Mai există oare lumea externă?“ — se întrebă tînărul. Iși ținu câteva minute răsuflarea și ascultă. Nimic nu se auzia. Nimic nu auzia, nimic nu vedea. Liniște și întunec ca într'un mormânt. „Mai există?“ se întrebă el din nou. Un miros de floare de teiu îi pătrunsesse în suflet, ca un răspuns la întrebarea lui, ca un răspuns ce nu suferă îndoială. Era teiul de lângă fereastra lui deschisă, teiul care prin mireasma florilor lui, mulțumia Firii că trăiește.

Constantin Mogoș deschise ochii și surâse: „e mai tare teiul decât Kant!“ Iși impută apoi ușurința cu care a „combătut“ pe filosoful german, și începu a citi a două-oară acele rânduri:

„Intreaga lume exterioară care se află acum în fața mea, cu toată varietatea ei de culori, cu toată strălucirea, cu tot zgomotul ei, e numai atât timp prezentă, cât sunt eu aci spre a o percepe (sau mai bine: cât timp e aci un oare-care „Eu“ spre a o percepe.) În momentul în care închid ochii și-mi astup și urechile și nasul sau în care cu un cuvânt cele cinci simțuri ale mele mi-ar refuza serviciul lor, această întreagă lume materială s'a cufundat în neant, nu mai e prezentă, nu mai există. Să fie bine înțeles: nu și-a încetat cum-va numai pentru mine existența ei. Nu. Efectiv nu mai există“.

Tînărul stătu câțva timp pe gânduri, apoi citi mai departe. Dar după un ceas se simți foarte obosit. Inchise cartea și o așeză la locul ei în dulapul cu cărți. Se plimbă apoi puțin prin odaie și scoase după aceea pe Cyrano de Bergerac din dulap.

— Asta-i cartea mea! — șopti el și ochii îi luceau de bucurie și în mintea lui cântau cunoscutele versuri:

„Ces sont les cadets de Gascogne
De Carbon de Castel-Jaloux
Bretteurs et menteurs sans vergogne
Ce sont les cadets de Gascogne“

Se așeză la masă și se afundă în citire... .

... Câteva bătăi ușoare în ușa cărora le răspunseră fulgerător și repede svâcnirile aprigi ale inimii lui.

„Ea e!“ se gândi el și un șuvoiu de sânge cald îi năvăli în creier cu zgomotul unui torent furios.

— Intră!

Doamna Irena Rămurea intră. Innaltă, subțiretă, mlădioasă, oacheșă, foarte elegant îmbrăcată și foarte fin parfumată.

— Bon jour, mon cher poète! Ca va toujours?

Tînărul se sculă repede și se închină fără să zică vre-un cuvânt.

— Nu te deranjez?

— Nu, doamnă!

— Parol?

Privirile ei ispititoare îi pătrundeau în suflet și-l turburau întocmai după-cum reactivul energic nemerit turbură de-odată soluția cea mai limpede a substanței cu care poate forma o combinație chimică. Lui Mogoș i-se făcu negru înaintea ochilor.

... Să fie el oare osândit să tremure mereu în fața acestei femei frumoase? O mânie grozavă pe el însuși îl zguduî, îi răscoli măruntaiele și i-se opri în gât. Tuși. Apoi își aminti că n'a poftit-o să șadă și dete un scaun aproape de ea. Doamna Rămurea se așeză pe scaun și zise:

Mergi!

Iar el răspunse:

În urma nouăi legi cele mai multe școli ale noastre ajung de fapt în dilemă: bisericile susținătoare de școli sunt sărace, atât comunele singuratice cât și consistoarele, — țăranii noștri de asemenea sunt săraci și în oare-care măsură și indiferenți pentru școală — va trebui să se ceară deci ajutorul statului. Aici e chestiunea principală: ce e de făcut ca nici o școală să nu ceară acest ajutor, pentru că el înseamnă începutul pieririi noastre? S'ar putea impune în fiecare comună sarcini nouă pe credincioșii bisericilor, ca ei să susțină școala, în lipsa altor fonduri. Trebuie convins poporul dela sate de importanța școlii și a limbei și trebuie să i se arate că nu este mântuire decât în o nouă jertfă. Țăranii noștri vor trebui să contribuie deci și ei la asigurarea edificiului nostru cultural. Sarcina de căpetenie e însă a clasei culte, care e conducătoarea destinului poporului și care e și răspunzătoare de viitorul neamului întreg. Clasa cultă va avea datoria să fie în fruntea afacerilor noastre școlare nu numai cu sfatul, ci mai ales cu banul, pentru a-și ajuta și a-și îmbărbăta în același timp.

În momente ca acestea nu mai e iertată șovăiala, nici interesele, cari între alte împrejurări pot fi juste. Soarta ne-a despărțit, din nefericire, în două tabere, cari se întâlnesc destul de rar. În momente mari, aceste două tabere trebuie să se întâlnească și să facă cauză comună. Școala românească, ce e drept, e școală confesională și numai ca atare și poate să existe. Dar ar fi trist dacă caracterul strict confesional ar prima peste caracterul național al școlii.

Deosebirea dintre biserica unită și neunită e de o natură atât de subtilă, încât efluxul ei interesează, sub anumit raport, numai pe puțini. Deosebirea, de ordin pur dogmatic, e o chestie internă pentru fiecare unit sau neunit; — în afară însă ambele biserici și credincioșii lor, trebuie să se manifeste la fel. Spre fericirea noastră țărâtimea, cele aproape 3 milioane de suflete nici nu fac nici o deosebire între legea

unuia și a altuia: știe că toți suntem frați, de aceeași limbă, rugători către același Dumnezeu, și având același ideal. În fața problemei școlare trebuie să facem cu toții să dispară deosebirea de credință și să vedem lucrurile numai prin o singură prismă: prin prisma românismului. Dacă lupta pentru școli nu s'a purtat de către arhierii ambelor biserici împreună, umăr la umăr, a fost o greșeală pe care n'o va ierta posteritatea. Dar ar fi o greșeală și mai mare dacă cel puțin de aici încolo nu ne-am uni puterile pentru a păstra neatins altarul limbii noastre în școală. Dacă arhierii au interesele lor de a lucra pe căi diferite, dacă unul are interes personal de a se închina până la pământ în fața dușmanului, altul de a tăcea ca greul pământului, și toți de a lucra pe căi diferite, să se știe că lumea mare românească nu numai că-i desaproabă, dar e gata a le declara război în cazul când cu purtarea lor vor continua tot astfel primejduind însăși existența noastră națională.

Din vechi timpuri poporul nostru a luptat mai mult pentru întregitatea limbii decât pentru alte bunuri, cum ne afirmă între alții și istoricul Bonfiniu, și nici de acum încolo nu-și poate căuta asigurarea vieții lui prin temeneli, prin lingușiri și tendințe oportuniste, ci prin lupta umăr la umăr pentru apărarea comorii obștești: a limbii și a libertății naționale. Azi nu e vremea nici pentru polemici pe temă confesională, nici pentru o atitudine rezervată în fața unor momente atât de sbruciuțate. Azi e vremea faptelor mari cari să însuflească generațiile cari vor veni după noi, azi e vremea lăpădării de sine pentru intruparea și întărirea cetății noastre tari. — Altcum, dacă cei interesați nu se vor pune în frunte, ci se vor retrage în ungheturi, la umbră și comoditate, lăsând să se svârcolească singuri cei „nechemați“, aceștia vor dovedi că în adevăr ei sunt stăpâni pe soarta lor și știu care e calea spre întărire. Astăzi o politică bisericăscă cum e la păr. Luran dela Oradea-Mare, care blastemă tot ce-i acatolic, e în măsură de a ațâța toate spiritele atât

de mult, încât întreaga turmă să-l părăsească. Nu voim să zicem că numai o unire a ambelor biserici ne va mântui, ci voim să afirmăm că numai o unire a ambelor biserici în chestiunile naționale e în stare a ne asigura viitorul. Când afirmăm acest lucru suntem interpretul majorității mai mult decât covârșitoare a tuturor oamenilor cu sufletul neprihănit. Căci ortodoxia sau catolicitatea nu e idealul pentru care trăim, ele sunt numai niște mijloace sfinte, de cari nu-i permis să-și bată nimeni joc îmbrăcându-se în haina strâmtă a indiferentismului iezuitic sau bizantin, — și pe cari suntem datorii a le pune — după cum vor cere împrejurările — în slujba altui ideal mai mare pentru intruparea căruia bat, în diferite părți ale pământului, douăsprezece milioane de suflete de ale fraților noștri.

Când s'a început în toate părțile țării noastre lupta împotriva proiectului lui Apponyi, a răsunat dintr'un loc istoric al nostru un glas, pe care, în fața evenimentelor de azi, ținem să-l înviem. La adunarea din Făgăraș ținută la 2 Aprilie st. n. s'a adus un proiect de rezoluție, care între altele zicea și pretindea:

„Dacă glasul arhierilor și al poporului român ar rămânea neascultat, cerem ca capii noștri bisericesti, în fața pericolului ce ne amenință biserica și neamul și în interesul solidarității naționale-bisericesti să facă pașii de lipsă ca poporul român de sub Coroana sfântului Ștefan să se închege într'o singură biserică națională românească“.

Dacă vremurile grele vor cere și aceasta, suntem datorii să o facem. Și vor fi datorii să o facă mai întâi de toate căpeteniile bisericesti. Căci nu poporul cel mare e pentru căpetenii, ci căpeteniile sunt pentru popor și ele sunt chemate a face tot ce e în interesul comun.

De o-cam-dată datoria comună a ambelor biserici e să salveze școlile românești în satele mixte, unde lipsa de acțiune comună ar putea să primejduiască în aceeași comună două școli confesionale slăbite făcân-

— Citeam o carte... dar dacă aveți nevoie de mine, Vă stau cu plăcere la dispoziție.

Cu plăcere?!... A mințit!... I-se pare că ea a înțeles, că a mințit și se aprinde și mai mult la față.

— Ce carte citiai?

— Pe Cyrano, doamnă!

— Iar doamnă? De ce nu-mi zici Irena? Să ști c'am să te spui lui Georges.

Irena Rămurea însoți cuvintele acestea de o minunată încruntare din sprincene și de o drăgălașă amenințare cu degetul arătător dela mâna dreaptă. Apoi cu o uimitoare iuțeață obrazul ei se luminează de-odată într'un zîmbet viclean și-fermecător.

— Așa-i că ți-e teamă de Georges? Hai, vino de-mi sărută mâna și te iert.

Femeia îi întinse mâna, în degetele căreia străluciau focuri de briliante. Din mâneca înspumată de dantelă fină, mâna frumoasă, albă și gingașă răsăria ca o creangă în floare. Tânărul voi să se împotrivescă, dar ochii doamnei Rămurea îi porunceau atât de stăruitor și-l rugau atât de dulce, încât el ascultă. Se plecă repede, îi lua mâna și o atinse ușor, cu buzele strânse.

— Vai, cum îți ard buzele. De ce arzi așa?

Drept răspuns, Mogoș întoarse capul spre fereastră și se uită la teiu; chiar în clipa aceea un val de vânt îi răsuci foile

și copacul se învăluie în argint de odăjdii vechi.

Iar ea îndreptă asupra tânărului o privire batjocoritoare, în care se puteau citi lămurit cuvintele: „ce prost de bătăran!“ Tânărul își luă ochii de la teiu și se uită la ea. Irena Rămurea surâdea acum foarte veselă, foarte senină, foarte fericită.

— Imi dai voie să-ți fac o rugămintă?

— Anume, doamnă?

Mogoș pronunță foarte solemn cuvântul din urmă. Și cum se uita la ea, i se păru, că vede fugind o umbră pe fața ei. El asemăna această umbră cu a unei păsări în zbor. Era aceeași umbră aproape imperceptibilă, care fugia pe fața ei ori de câte ori se pregătia ca să-i dea o lovitură. Constantin Mogoș era însă hotărât să răspundă scurt, aspru, crud, brutal chiar, spre a rupe odată cu această cucoană frumoasă și perfidă, pe care cel mai bun prieten al lui, fratele lui de cruce, Ghiță Rămurea, a avut nenorocirea s'o ia de soție. De mult se'ncearcă ea să'l prinză în mrejiile păcatului. El a simțit însă amarul conflict sufletesc, ce ea îi pregătia și l'a ocolit. L'a ocolit turburat, încurcat, rușinat de nerușinarea ei. Iar ea, neînțelegând acest suflet cinstit, a urmat asalturile ei, sigură de biruință. Oare de ce se incurca, de ce se înroșia el în fața ei? Nu erau acestea semne destul de lămurite, că împotrivirea lui e pe sfârșite? Ea părea

a se veseli de această înfățișare a lui, înainta prea mult, dar știa să găsească imediat cuvântul potrivit din care picura o ironie amară, ce masca intenția ei grea de păcat. El însă înțelegea pe deplin jocul ei și de multe ori se hotărâse a'l curma. Și dacă până acum nu a îndeplinit această hotărâre, azi o va îndeplini. Comedia aceasta nu se mai poate prelungi. Ea îi pătează sufletul. Constantin Mogoș aștepta acum să auză acea rugămintă, presimțind după ea o lovitură, la care ardea de nerăbdare să dea un răspuns hotărât, scurt, aspru, tăetor ca o lamă ascuțită. Cât l'a necăjit, cât l'a amărât pe el această cucoană atât de frumoasă, atât de fin parfumată, atât de gingașă și atât de vicleană! Dar ea păru, că gândește cum să înceapă și într'un târziu zise:

— Nu ți-am citit volumul, dar am văzut în „Vestitorul“ o critică a lui, făcută de un oare-care Pic. Cine e acest domn Pic?

— N'am cinstea să-l cunosc!

— Te-a cam pic-nit! — silabisi ea, veselă de acest joc de cuvinte.

El se făcu însă a nu-l înțelege și întrebă la rândul lui:

— Aceasta era rugămintea, pentru care V'ați ostenit să veniți până la mine?

Tonul, cu care spusese el cuvintele acestea și înfățișarea, lui atraseră băgarea de seamă a Ireni. (Va urma.)

du-le să piară amândouă, s'au făcând să piară numai una în favorul școalei de stat care s'ar întemeia fără amânare în locul ei. Comunele mixte, unde sunt două școli care nu se mai pot susține de aici încolo au datoria de a susține o singură școală ajutată cum se cade de ambele biserici. Cei cari din motive confesionale, ar zădărnici împlinirea acestei datorii naționale se vor face vrednici de osânda întregului neam de azi și din viitor.

Dacă am insistat atât de mult asupra acestui moment, am făcut-o tocmai pentru a atrage atenția forurilor bisericești asupra punctelor celor mai expuse în chestiunea de față. Sperăm cu toții că, dacă până acum am avut cam puține cuvinte de mulțumită la adresa arhierilor bisericești, va trebui să fim de aici încolo mai darnici cu recunoștința noastră.

ROMANIA.

Intrunirea liberală în București.

Partidul național-liberal a ținut Duminecă, în vederea alegerilor, o mare întrunire publică în sala Dacia. A luat parte un foarte mare număr de alegători; sala și coridoarele erau înșesate. În mijlocul aprobărilor generale și al aplauzelor entuziaste ale publicului, au rostit discursuri d-nii N. Fe-rechide, Sp. Haret, C. Banu, C. Nacu și Em. Costinescu.

Intrunirea s'a deschis sub președinția dlui C. F. Robescu, fost primar al Capitalei. D-sa, în câteva cuvinte, critică pe conservatori, arată cum au fugit dela guvern și spune că dela voturile alegătorilor, date candidaților liberali, rezultă îndeplinirea manifestului dat în numele M. S. Regelui.

Dl Spiru Haret, ministru de culte și instrucțiune publică, a rostit următorul discurs:

„Nici odată nu s'a cunoscut adâncă deosebire între liberali și conservatori. Până acum am auzit adeseori că nu e nici-o deosebire între cele două partide. În urma evenimentelor din Martie, aceasta nu mai e cu putință.

În Martie trecut, ne aflam ca și fără guvern,—câci un guvern incapabil nu e guvern! (Apl.). Prefecții și primarii fugiseră de prin orașele lor, iar miniștrilor le ardea de cine o să fie șeful partidului conservator! (Apl. pr.).

Când situația s'a înrăutățit, au recurs, ca și la 1901, la singura lor scăpare: partidul liberal. (Apl.).

Am venit și am scăpat! Muncisem 4 ani, ca să facem rânduială în trebile țării și în 2 ani le-au încurcat a doua oară! (Aplauze).

Am venit și a doua oară și i-am scăpat. Dacă d-lor se laudă cu relele cari le-au făcut, de ce nu ne-am lăuda și noi cu binele? (Apl.).

Într'o săptămână am restabilit ordinea în țară. Acuma ne poftesc afară și vor să se întoarcă! (Apl.).

Mărinimia aceasta n'o vom avea, căci adversarii noștri nu vor învăța nimica dintr'însa.

Chiar evenimentele din urmă, cu toată grozăvia lor, nu i-a învățat minte.

Până acuma nu ne-au spus ce vor să facă cu puterea pe care o năzuiesc. (Aplauze).

Ceeace ne desparte pe noi de conservatori sunt ideile pe cari le avem asupra situației păturilor de sus și de jos ale poporului român. Mult va trece până să ne înțelegem cu dânșii asupra acestei chestii.

La 1901, soluția noastră, economia, a scăpat țara. Acum am arătat țării soluțiile noastre, cuprinse în manifestul către țară. E acesta un program de guvernament? Neapărat că da. (Apl.).

Ei totuși ne învinovătesc că nu avem program.

Dacă i-am întreba însă, care vă e programul? Nu ne vor spune nimic. S'au strâns sub șefia dlui Carp, — pe care l-au combătut atâta, — pentrucă d. Carp, la toate punctele din manifestul nostru, a răspuns nu! Vrem să ușurăm țărănească, d. Carp zice nu; vrem ca Fișereștii să nu mai fie stăpânii Moldovei! (Apl. furt.) D. Carp răspunde că Fișereștii au ridicat agricultura în Moldova! Acesta le e programul! Să-l scrie pe hârtie dacă le dă mâna! (Apl.).

Așa dar, pe de o parte, manifestul nostru, iar pe de altă parte un program antinațional, anonim, pe care nici nu îndrăznesc să-l formuleze. (Apl.).

Suntem liniștiți în ce privește verdictul d-voastră. Noi nu ne vom depărta de programul coprins în manifestul către țară. După ce ne vom sfârși misiunea — peste câțiva ani, — vom da socoteala, înaintea dv., de cele ce am făcut.

Dela 1901 la 1904 am făcut economii dureroase, și totuși am avut curajul să venim înaintea dv. spre a da seamă de cele ce am făcut. Când ne va fi dat să ne întoarcem la treburile noastre particulare, vom putea zice: am primit o țară turburată, și vă înapoiem o țărănie luminată și prosperă. (Apl.).

Acum o chestiune personală.

Știți că adversarii noștri mi-au făcut onoarea să mă atace cu violență, fiindcă m'am ocupat de chestiunea țărănească. Am fost acuzat că cer Casa rurală, că am cerut să se arendeze țărănilor moșii, că voi să răspândesc lumina la sa sate.

Ei bine, sunt un impenitent. Nu voi retracta nimic din cele ce am scris! (Apl.) Deci, să nu aștepte d. Carp termenul de prescripție, ci să mă dea în judecată și să mă bage la ocnă! (Aplauze. Ilaritate.)

Oratorul citește un pasagiu dintr'o scriere a sa, în care a prevăzut catastrofa ce s'a întâmplat, din cauza situației țărănilor. Ași fi vrut să fiu profet mincinos, adaugă d. Haret; au fost însă orbi și surzi, că n'au vrut să audă de primejdia ce ne amenința, Dar acuma, după ce catastrofa a izbucnit, tot nu vor să vadă și să audă. Ce nume merită? (Apl. furt.)

Am mai fost acuzat că nu pot admite respect față de „drepturile câștigate“ ale lui Mochi Fischer! Nici declarația pe care am făcut-o în această chestie nu o retractez! (Aplauze.)

Voi încheia.

Nu mai poate să fie vorbă de neînțelegeri între noi asupra manifestului dela 12 Martie; pe baza lui solicităm voturile d-voastră și dacă le vom căpăta, promitem să-l aducem la îndeplinire.“ (Aplauze furtunoase. Ovațiuni repetate, entuziaste. Strigăte de „Trăiască Haret“!)

Pe urmă, în aplausele furtunoase ale întregii asistențe, dl C. F. Robescu a dat citire listei candidaților partidului național-liberal pentru Cameră și Senat.

Lista a fost votată în unanimitate, prin ridicare de mâni.

Intrunirea s'a sfârșit la orele 5 și jum. La eșire, fruntașii liberali au fost aclamați, ca și la intrare, de numărul public, care s'a risipit apoi.

(„V. N.“)

Un dar Academiei române.

Academia română a fost autorizată să primească donațiunea făcută de doamna Alexandrina I. Ghica, având o valoare de 50 mii de lei în scrisori fonciare urbane.

Cupoanele acestor acțiuni le va încasa donatoarea până la sfârșitul vieții sale.

Acest dar este destinat să creeze un fond, din al cărui venit să se cumpere și publice documente referitoare la istoria Românilor atât în țară cât și în străinătate.

Indrumări frumoase.

Societatea „Carpați“ care întrumește sub steagul său o mare parte a Românilor de

sub Coroana habsburgică, pripășiți în România a adresat un călduros apel către toți frații transilvăneni și ungureni, în care arătând pericolul ce amenință limba noastră strămoșiască din partea inamicilor noștri îi îndeamnă la muncă, la luptă pentru mărirea și ridicarea neamului românesc.

Astfel de apeluri întăresc nu numai bazele societății respective, ci aduc cele mai însemnate foloase morale cauzei noastre.

Înainte deci cu Dzeu să ne ajute!

Candidații Universității din București.

Universitatea din București a candidat pentru viitoarele alegeri pe dl Titu Maiorescu din partea partidului conservator și pe rectorul ei, dl C. Dumitrescu-Iași din partea celui liberal.

10 Mai la Constantinopole.

Colonia română din Constantinopole a sărbătorit cu solemnitate ziua de 10 Mai. Însemnătatea zilei a fost augmentată prin faptul, că în această zi poporului aromân din Macedonia i s'a dat prin iradea imperială distincția de popor etnic, recunoscându-i-se dreptul de a construi școale și biserici naționale și de a se instrui în limba maternă.

La ora 11 salonul de recepții al legației era plin de Români.

A vorbit dl Sysmeri din partea funcționarilor serviciului maritim român, dl N. Papahagi, directorul internatului universitar român, exprimându-și sentimentele de grațitudine și devotament datorit Suveranului Român, și guvernului său pentru interesul ce-l poartă cauzei aromâne.

Dl ministru plenipotențiar Papiniu a mulțumit pentru urările aduse și a asigurat pe vorbitori, că va transmite M. Sale Regelui sentimentele de dragoste și recunoștință ale coloniei române din Constantinopol.

M. Sa Sultanul Abdul Hamid II a felicitat pe M. Sa Regele Carol prin ministrul plenipotențiar Papiniu.

Întreg corpul diplomatic a trimis deasemenea adresele lor de felicitare.

Regele Carol asupra revoltelor țărănești.

M. Sa Regele Carol a acordat unui correspondent al ziarului vienez „Neues Wiener Tagblatt“ o audiență, în care acesta a solicitat dela suveran un interview asupra răscoalelor țărănești. Regele român și-a exprimat regretul pentru știrile falsificate de presa străină mai cu seamă de „Neue Freie Presse“ care a expagerat cu desăvârșire informațiile asupra acestor mișcări.

Revoltele au avut un caracter pur agrar, dovadă că evrei au suferit mai puține pagube și n'au fost uciși, cum s'a întâmpla cu proprietarii și arendașii români din Muntenia.

Atitudinea acestui ziar (N. Fr. Pr.) — a zis suveranul, era să provoace regretabile porniri împotriva evreilor, cari alarmau străinătatea cu cele mai josnice minciuni.

Intrunirea conservatoare din Iași.

La 26 c. partidul conservator fuzionat a ținut o întrunire publică, la care au luat parte membrii tuturor grupărilor conservatoare.

A vorbit dl Greceanu arătând motivele pentru care partidul conservator s'a retras dela guvern.

DI P. Sion arată foloasele fuziunii din punct de vedere al intereselor conservatoare.

Fostul ministru de justiție Bădărău arată de asemenea succesul realizat de fuziune întrunindu-se astfel ideile și vederile partidului conservator. Dânsul provoacă la luptă pe aderenții partidului fuzionat în alegeri.

Șeful partidului creștin-social despre viitorul Austro-Ungariei.

Dr. Carol Lueger, primarul Vienei și șeful partidului creștin-social din Austria a făcut unui ziarist maghiar declarații de mare importanță, în ce privește atitudinea noului Reichsrath austriac față cu Ungaria.

A zis între altele :

„Aspirațiile politice și economice ale Maghiarilor vor întâmpina în noul Reichsrath, ca și în trecut, o opoziție energică. Un guvern austriac, care ar încerca să facă Ungariei concesiuni politice sau economice, s'ar face într'o clipă cu neputință și n'ar mai avea ce căuta în parlament.

La adecă, ce vreți dvoastră Maghiarii? De ce atacați dualismul? Căci Maghiarii nici n'ar putea exista fără actuala uniune, înțeleg monarhia habsburgică.

„Dacă mai există idea unei „Gesamtmonarchie“? Există și va exista. Eu, om bolnav, nu pot zice, că voi ajunge realizarea acestei monarhii. Dar cei, cari vor trăi zece, mult douăzeci de ani, vor ajunge să vază și intruparea acestei idei.

„Va veni cineva, care o va intrupa.

„Kossuth slovacul (der slovake Kossuth) pe vremuri a declarat dinastia Habsburgică — detronată. De ce n'ar putea acel cineva să creeze, cu acelaș drept, această „Gesamtmonarchie“? Dacă Maghiarii nu se vor lăsa convinși, ei, atunci nimeni nu-i va întreba, cum nu întreabă nici ei naționalitățile lor, pe Germani, Români, Slovaci, Croați și Sârbi. Acel cineva, dimpotrivă, se va adresa chiar acestora. Aceste popoare sunt astăzi asuprite din partea stăpânirii maghiare într'un mod revoltător. Noi cunoaștem prea bine tirănia, ce trebuie s'o îndure naționalitățile din Ungaria.

„Nici în chestiunile economice nu ne este iertat să cedăm și nici vom ceda... De altminteri în chestiunile aceste domnește beznă adâncă. Toate se fac în taină mare. Această tănuire mi-e foarte suspectă și nu mă aștept la bine. Că ce va fi sfârșitul, astăzi încă nu se poate prezice.“

Procesul lui Hlinca și soții.

Curtea de apel din Pressburg a confirmat ieri sentința tribunalului din Rozsahegy prin care Slovaci naționaliști sunt condamnați la închisoare și amendă grea pentru „agitatie“.

Preotul Andrei Hlinca a fost condamnat la 2 ani închisoare de stat și 1500 coroane amendă.

A fost condamnat pentru că la alegeri l-a recomandat alegătorilor slovaci pe naționalistul Dr. Srobar și a folosit termenii următori :

„nouă ne trebuie un deputat, care va apăra drepturile noastre ale Slovacilor... ce nevoie avem de limba maghiară, de școala maghiară... noi suntem mulțumiți cu limba slovacă... de ce nu se publică citații și sentințe în limba slovacă, pentru a nu fi siliți să știricim după cuprinsul lor... nouă să ne dea statul școală, dar nu școală ungurească unde nici cruce nu-ți poți face în limba slovacă, ci școală slovacă și catolică și învățător catolic și slovac... noi să stăm pe lângă slovacimea noastră... feciorilor de un-gur li se dă drumul dela cătănie vara pe vremea secerișului, feciorilor slovaci nu...“

pădurarii și gornicii vă vor promite câte toate, dar nu le dați crezământ, pentru că ei vă înșală... noi suntem Slovaci, să alegeți dară un om care va lupta pentru popor așa cum am spus-o eu, și va apăra drepturile slovacilor.“

Că, de altă dată a zis : „vor fi aleși 96 de deputați slovaci ; acum e vremea ca poporul slovac să-și dobândească drepturile, după cari așteaptă de mult... vechiul partid poporal a devenit maghiar și nu mai apără interesele poporului slovac... Slovaci sunt asupriți... Limba administrației, a școlii și a judecătoriei să fie limba slovacă... până acum la miliție se învăța *seno-slama*, iar astăzi e luptă pentru 80 cuvinte, ca să se zică *széna-szalma*, dar pentru noi slovaci aceasta nu e nici o schimbare“...

Că, în Kisolaszi, a ținut în interesul candidatului slovac un discurs în care a zis : „nu cu bani, ci cu inimă curată am venit între voi, sunt și eu țaran ca și voi... la toate judecătoriele limba să fie limba slovacă ; să ne judece în limba slovacă, să știm pentru ce ne judecă...“

Candidatul de atunci Dr. Laurentie Srobar a fost condamnat la un an închisoare și 900 coroane amendă pentru că a zis în Középrévucza următoarele :

„miniștri și deputații trag lefuri mari și nu fac nimic în interesul poporului... deputații vă înșală : iscălesc cambii pe cari voi trebuie să le plătiți... de ce nu se dau citații în limba slovacă? ... nu ne trebuie școală maghiară, nici învățător maghiar, ci școală slovacă și învățător catolic și slovac... vedeți, feciorilor unguri li se dă drumul dela miliție la seceriș, feciorilor slovaci nu... țineți cu slovacimea noastră, și vor înceta și matriculele... nu ascultați de pădurarii cari vă înșală.“

Că în Háromszlécse a zis : „Vor fi aleși 96 de deputați slovaci ; e vremea ca poporul slovac să-și elupte drepturile... să ne apărăm limba maternă slovacă“.

Că la Kisolaszi a zis : „Un om din Ivachnafalva mi-a spus că a stat în fața judecătoriei ca un vițel, pentru că un cuvânt măcar n'a înțeles din petraciare și astfel îl pot despoia pe om fără să știe pentru ce... dacă voi învinge, voi face totul ca la judecătorii limba să fie limba slovacă ; ca în școli să se propună în limba slovacă, pentru că limba slovacă e scoasă din școli...“

Brutarul George Gregus a fost condamnat la 5 luni închisoare și 200 cor. amendă pentru că într'o vorbire ținută alegătorilor slovaci a zis între altele :

„Cum are să vă placă, dacă peste un an doi vă vor trimite popă maghiar... veți primi cărți de rugăciune maghiare și predica vi se va ținea în limba maghiară? —

Cam pentru aceleași cuvinte au fost condamnați fabricantul Andrei Iancsek la 6 luni închisoare și 500 cor. amendă ; — ciobotarul Petru Cheben la 5 luni și 100 de cor. amendă și alți 8 inși la închisoare de câte 2—4 luni.

Procurorul ceruse curții de apel să țină cont de opinia publică maghiară, care nu e mulțumită cu pedepsele mici dictate de tribunalul din Rozsahegy. Dacă nu se poate înăspri pedeapsa, să se lungiască cel puțin durata ei ! Curtea de apel s'a mulțumit însă să confirme sentința tribunalului.

Cine agită ?

„Prietenii lor francezi.“

Prietenii francezi ai coaliției maghiare sunt vrednici de această coaliție. O mică gazetă clericală scrie imnuri despre eroii naționali. E tot atât de firesc că coaliția maghiară vrea să câștige acum simpatiile Europei prin ziarul ultra-clerical „Echo de Paris“.

Din vreme în vreme, și clericalul „Fi-

garo“ mai dă în vileag câte un articol de laudă la adresa guvernului maghiar.

Articolele aceste, firește au prețuri fixe și cam sărate, cum își va fi aducând aminte și dl ministru Apponyi. Pentru a ne mărgini la un singur caz, amintim că stăpânirea națională maghiară și în Franța numai prin condeie sâmbriașe poate să ajungă la câteva ditrambe.

Coaliția maghiară are chiar și o revistă în Paris. Titlul ei e „La France a l'Etranger“. Revista e grozav de maghiarofilă și e redactată de Raoul Chélard. Ziarele coaliționiste din Budapesta se refer, cu multă mândrie, la această revistă peste care a ajuns zilele acestea o mică nenorocire.

S'a descoperit că revista franceză entuziasmată pentru coaliția maghiară — fură. Fură articolele mai interesante ale altor ziare și reviste. A dovedit-o aceasta revista „Courrier Européen“.

Tot „Courrier Européen“ ne explică și faptul de ce apare revista franceză a coaliției maghiare atât de neregulat. Revista lui Chélard spune că apare „conform importanței evenimentelor“.

„Courrier Européen“ traduce aceste cuvinte, foarte corect, prin : apare când guvernul maghiar din Budapesta îi trimite ceva bănușori.

Dar nu mai incapa îndoială : guvernul național știe să descopere pretutindeni prietenii demni de el.

(„Bud. Napló“).

RULETIN PARLAMENTAR.

Sedința Camerei.

— Miercuri, 29 Mai st. n. —

Galerii pline— sala goală, iată caracteristica On. Camere ! Ce-și gândesc ? Facă legi Darányi cum îi place ; lărmuească în contra naționalității și Mezöffy cât le place— solgăbiraele tot așa le vor executa cum potențaiilor le place ! Nu uitați însă domnilor că și masele se vor trezi odată !!

Nu înțelegem— dar primim!— a zis un paișoptist „independent“ la enunțaiunile președintelui. Știm ! Știm de mult d-lor că nu înțelegeți multe și nu aprobați multe dar primiți ! Inzadar, convingerea e osul de ros...“

E caracteristic să vezi mamelucii când se pun întrebările din partea prezidentului — cum ciulesc și-și ascut urecnile să audă cine a făcut propunerea ! A făcut-o un naționalist... „nu primim!“ fie ea cea mai corectă propunere ; a făcut-o unul de pănura lor — o „primim...!“

Aceștia se numesc mă rog „părinții patriei“ !

Merci !...

Volnicia președintelui !

D. Vlad vorbește și susține cu tot dreptul că „dela o parte a ofic. a administrației noastre ne putem aștepta la toate“. Președintele nici nu ascultă la vorbele lui Vlad ; traficează cu un deputat ! Sigur despre căpătuirea vreunui flămând ! (Se aud 2-3 voci : „La ordine!“ Președintele prinde clopoțelul, sună furios și fără cea mai mică admoniare prealabilă detrage cuvântul lui Vlad !

Redactorul nostru a observat prea bine ! După ce notariul din dreapta i-a șoptit, întrebându-l președintele cu o voce tare „ce-a

zis?“, el a și venit cu—detrag cuvântul! Asta se numește parlamentarism! Vă gratulăm! Nu vom uita!

Sedința se deschide la orele 10 a. m.

Președinte: *Rakovszki*, după pauză *Návay*.

Din partea guvernului sunt prezenți: *Wekerle*, *Darányi*, pe după pauză s'a trezit și contele *negru*.

Din partea naționalităților: *A. Vlad*, *C. Brediceanu*, *I. Maniu*, *Mușiqky*.

— După enunțările presidiului și citirea cărților pentru interpelațiuni,

Urmează dezbaterile asupra faimosului proiect alui *Darányi*.

MARJÁSSY M. vorbește primul la § 17 din proiectul de sub tractare.

Propune două modificări de puțin însemnătate. Urmează *Mezőfy V.* Propune ca dispozițiunea aceea că servitorul să poată fi dus cu forța — dacă odată s'a legat cu contract — să se omită, în schimb însă servitoriul trebuie să restituie eventualele pagube pe ce-a suferit stăpânul.

NAGY GY. se alătură la propunerea lui *Mezőfy*. În decursul nimicului ce l'a putut spune, ne-a surprins enunțarea că „și patricidul trebuie ascultat înainte de-a fi judecat.“ Cum dle cavalier, par'că înainte de câteva săptămâni erai de altă părere!

Vorbește înainte! Prea puțin din capul d-sale — mai mult citează după *Irányi* și apoi se așază pe laurii — lui *Irányi*.

Ministrul *Darányi* își apără proiectul de loviturile ce vin din toate părțile în contra aceluia.

MEZŐFI își retrage propunerea cu motivarea, că de oare-ce și *Nagy Gy.* a făcut aceeași propunere, el nu voește, ca partidul pașoptist să aibă scrupule acceptând propunerea unui socialist.

A. VLAD: On. Cameră! Dupe părerea mea § 18 și cu deosebire alineatul 3-lea nu e destul de precis concipiat, deși precizitatea e cu atât mai vădit indispensabilă, cu cât executarea acestei legi e încredințată forurilor administrative, că noi prea bine știm — din praxă, — că organele administrației violează de multe-ori chiar și o lege precisă și clară, dar încă una, care nu e destul de precis concipiată. (Mișcare).

Colegul *Mezőffy* de aceea voește să se modifice alineatul 3 al § 18, recte a propus un amendament, ca să accentuăm în fapta servitorului voința, ca în cazul dacă lipsește culpa, să nu poată fi servitorul pedepsit pe baza alineatului 3 al § 18.

După părerea mea aceasta se poate, mai precis exprima așa, că dacă servitorul cu voia nu-și împlinește datorința, atunci forul administrativ îl poate pedepsi. Propunerea nu fac în sensul acesta dar cred, că dacă voim ca § acesta să fie precis, să intercalăm cuvintele dacă cu voia nu-și împlinește datorința. (Exclamări: E superfluu!)

Tot pentru aceia ca să nu se poată face abuzuri la executarea acestui alineat eu cred că provocarea numai în general la § 57. poate da ansă la neînțelegeri.

Pentru că e drept, că servitoriul și în cas de grevă poate fi pedepsit pe baza § 18., dar dacă ne provocăm așa în general la § 57. eventual — vre-un pretore — și'l va explica așa, că și atunci, dacă în cas de grevă se întâmplă violarea datorinței, are să aplice alineatul 2 din § 57. Dela oficianții administrației noastre — nota bene, dela o parte a acelora — ne putem aștepta la toate. (Exclamări: La ordine!)

A. VLAD: Eu cred că înșai în lege...

PREȘEDINTELE: (Sună) *Dlui deputat îi detrag cuvântul!*

A. VLAD: Protestez!

PREȘEDINTELE: Domnul deputat de repețite ori...

A. VLAD: Cer cuvânt la regulament. (Sgomot).

PREȘEDINTELE: Dl deputat de repețite ori a atacat administrația maghiară. Nu

permit să ataci administrația și organele ei fără motiv.

A. VLAD: Cer cuvânt la regulament!

PREȘ.: Regulamentul Camerei spune că dacă cineva ofensează dur clase sociale, ori instituțiunile statului, președintele are dreptul să-i detragă imediat cuvântul.

MEZŐFI propune ca să se pună în lege că servitorului de câmp să i-se de 8 ciasuri de odihnă la zi! Se 'nțelege nu se primește.

Aci *A. Vlad*, spre furia mamelucilor, cere să se constate că oare Camera e capabilă de a aduce hotărâri ori ba. Se numără 118 deputați! Prin urmare Camera e capabilă de a aduce hotărâri.

Mezőfi cere omiterea § 19. Dovedește, că servitorimea nici până acum nu a avut nici un drept, ci numai datorințe; § 19 îi ia și libertatea personală.

Se înțelege nu se primește.

Președintele dă o pauză de 10 minute.

După pauză.

Urmează dezbaterile asupra § 25.

Senzația a făcut, că s'a primit o modificare alui *Mezőfi*. Nu le venia mamelucilor să crează. Poate au înțeles, că propunerea e făcută de *Mezőssy*, nu *Mezőfi*!...

Contele *ZICHY V.* nu află destul de barbare dispozițiunile proiectului și propune o modificare și mai aspră.

Dezbaterile se intrerupe și se trece la interpelațiuni la ora 1 și 30 p. m.

Se stabilește ordinea de zi a ședinței proxime, care — din cauza sărbătorii catolice de mâne — va fi *Vineri* în 31 l. c. la orele 10 a. m.

LANYI MOR: Interpelează în chestia abuzurilor societăților din ctt. *Bácska* pentru măritarea fetelor.

Ministrul de justiție răspunde și promite măsuri aspre pentru suprimarea acestor abuzuri.

Se ia la cunoștință.

CZOBOR L. interpelează în cauza schimbării mersului trenurilor de pe linia *Párkányána—Balassa-Gyarmat*.

Să edă ministrului de comerț.

LENGYEL Z. interpelează în cauza suprimării societăților de usură.

Ministrul de justiție răspunde și promite... promite...

HALÁSZ L. interpelează în cauza executării art. de lege XXII din 1899.

Răspunde *Wekerle*. Răspunsul se primește.

Ședința se ridică la 2 ore 45 m. p. m.

Cronica externă.

Moartea ambasadorului francez Duchâtel.

Fostul ambasador francez contele *Duchâtel* a murit la *Paris* în etate de 69 ani. *Duchâtel* a fost mulți ani reprezentant al republicii franceze la *Viena*, unde a jucat un mare rol în a istocrație atât el cât și soția lui care excela prin o neîntrecută frumuseță.

După introducerea legii pentru exilarea din țară a pretendenților burboni la tronul Franței, *Duchâtel*, care era un înfocat reacționar și-a dat dimisia din corpul diplomatic nevoind să mai servească intereselor radicalismului, care se înrădăcinase în fostul imperiu al *Burbonilor*.

Tatăl contelui *Duchâtel* fusese ministru sub *Ludovic Filip*. Cariera parlamentară a început-o prin anii 70 când a fost ales în adunarea națională.

Nimicindu-i-se încrederea ca deputat a intrat în serviciul diplomatic fiind trimis mai întâi ca ambasador la *Copenhaga*, în 1878 la *Brüssel*, în 1880 la *Viena*.

Sub ministerul *Gambetta* la 1881 și-a dat demisiunea și din corpul diplomatic.

Cu toată atitudinea sa reacționară și cu toată ținuta sa aristocratică contele *Duchâtel* nutria idei pline de democratism.

La 1891 și-a dăruit castelul său din *Jonzac* comunei de acolo ca un asil pentru

bătrâni și pentru susținerea lui a dat o rentă de 40.000 de franci.

Cazacii Dumei și dieta finlandeză.

Trei reprezentanți în Duma ai cazacilor dela *Don* au înaintat președintelui Camerei finlandeze o adresă de felicitare în numele fracțiunii cazace și al partidului poporal liberal. În adresă se zice:

„Partidul poporal liberal rus nutrește totdeauna calde simpatii pentru prosperarea politică și socială a poporului finlandez...“

Președintele a răspuns, că poporul finic cunoaște de mult pe cazaci ca oameni viteji și liberi cari luptă pentru libertate nu numai cu arme.

Ospeți englezi în Berlin.

La 16 ale luni viitoare va sosi în *Berlin* Lordul Mayor din *Londra* însoțit încă de peste 50 de persoane oficiale, pentru a face vizita capitalei prusiace. Municipalitatea din *Berlin* a luat hotărârea, ca vizitatorii londonezi să fie oaspeții orașului în tot timpul petrecerii lor în capitală. S'a hotărât apoi să li-se facă o primire oficioasă să se aranjeze festivități în onoarea lor, pentru care consiliul comunal a pus la dispoziție o sumă de 40.000 de *Mărci*. Oaspeții londonezi vor rămânea în *Berlin* patru zile. Acestui eveniment îi se dă o însemnată importanță politică, care apropie tot mai mult *Anglia* de *Germania*.

Procesul progromului dela Simferopol.

Înainte tribunalului din *Simferopol* a venit zilele acestea procesul participanților la propromul evreesc din acest oraș din *Octombrie* 1905.

Presa semită se ocupă pe larg de acest caz și spune că măcelurile au fost înscenate și provocate de înșai poliția. Oficerul de poliție *Czuprinko* ar fi însemnat casele evreești pentru a fi devastate.

Omorurile s'ar fi întâmplat în fața autorităților polițenești fără a fi împiedecate. Evreii refugiați în sinagogă au fost scoși afară și dați pradă rebelilor, cari îi masacrau. Portretul țarului, care se zicea, că a fost împușcat de evrei, a fost găurit intenționat cu un baston.

Când una dintre martore a fasonat înaintea tribunalului, arătând chinurile și modul cum a fost ucis bărbatul ei, președintele tribunalului a leșinat.

Ministru și croitor.

Micii industriași din țară au hotărât să înființeze o asociație pentru sprijinirea lor reciprocă.

Astăzi, la orele 12, o delegație a lor s'a prezentat în Cameră ministrului *Kossuth* pentru a-i aduce la cunoștință că la 2 lunie vor ține adunarea de constituire.

Cu mare greutate au reușit să-l înduplece pe deputatul, contele *Somsich* să-i prezinte ministrului.

Măiestrul-lăcătuș *Lipschitz* a fost oratorul delegațiunii.

„Guvernul nu sprijinește decât marea industrie și nu se interesează de noi micii industriași. Aristocrația își îndoapă burta, oamenii de rând flămânezesc. Guvernul nu le dă mașini și nu le dă nimic de lucru pentru stat.

Kossuth îl intrerupe și-i strigă:

— E minciună!

Atunci se desface din șirul celorlalți croitorul *Varga* și se oprește în fața ministrului:

— Nu, Excelență, e adevărul curat. Noi ne prăpădim. E o porcărie, ce se face cu noi.

Kossuth, roșu ca racul, izbucnește.

— Taci! Nu permit vorbe de aceste. Guvernul face cât poate. Nu sufer să se comporte astfel de minciuni.

Și s'a întors și s'a dus.

Delegații s'au depărtat și ei. Adunarea dela 2 Iunie, cu siguranță, va da prilej la demonstrații împotriva guvernului.

„Țara întreagă e cu noi!” ziceați odinioară, dlor miniștri, nu?

FRANZ JOSEF Apă purgativă

probată ani de zile cu cel mai bun rezultat.

ȘTIRILE ZILEI.

Miercuri 29 Mai.

— **Deputatul român bucovinean Dr. Onciul**, după cum ni se scrie din Cernăuți, a plecat Sâmbătă după amiază la Viena. La gară erau adunați un mare număr de studenți ai societ. academice „Dacia” și „Bucovina”, preoți, învățători și țărani, venind ca să-l petreacă.

Înainte de sosirea trenului a sosit din oraș în automobil dep. Onciul și a fost întâmpinat la intrarea în gară cu strigăte de „trăiască”; dându-se jos din automobil a fost ridicat în sus de către cei prezenți.

După aceasta un țăran ținu o scurtă cuvântare, urându-i isbândă.

Deputatul Onciul în câte-va cuvinte bine simțite arată că a învins pe adversarul său și asigură că va veni în ajutor în totdeauna unde se va căuta asuprirea populației românești.

În frenetice urale de „trăiască deputatul Onciul!” trenul se puse în mișcare.

— **Infamii.** Ziarul „Erd. H-p” din Cluj are știrea, că un țăran român Vasile Manu din Királyfalva (com. Târnava mică) a ridicat la marginea drumului ce duce către comuna sa o cruce, care a fost sfințită zilele trecute de protopopul Laurentie Pascu din Sân-Mărtin.

Cităm acum din ziarul ungueresc: „Românii ultraiști au făcut din această simplă serbare de sfințire o mare serbare națională și anti-maghiară. Spuneau mereu că prin ajutorul acestei cruci vor reuși să recucerească pământul lor strămoșesc, ocupat astăzi pe nedreptul de Maghiari. Pe Maghiari din Királyfalva, firește, i-a supărat purtarea aceasta a Românilor și răsturnând crucea au aruncat-o peste gard, în curtea lui Vasile Manu”.

Și ziarul ungueresc mai are cuvinte de scuză, ba chiar de laudă pentru acești maghiari „indignați” de purtarea provocatoare a Românilor...

— **Ședința societății de binefacere „Regina Eli betra”.** Această societate și-a ținut în săptămâna trecută adunarea generală în palatul regal sub președinția M. Sale Regina Elisabeta.

M. Sa a deschis ședința dând cuvântul dlui M. Șutu, președintele consiliului de administrație care a citit raportul asupra mersului societății în cursul exercițiului 1905/6 și 1906/7.

La urmă M. Sa s'a întreținut cu fiecare dintre doamnele patronese și membrii prezenți asupra mersului operei și funcționării asilului pentru săraci.

O oră și jumătate a durat această ședință.

— **Congregațiunea comitatului Brașov.** Sâmbătă trecută s'a ținut în Brașov adunarea comitatensă de primăvară. Cele mai multe obiecte sa'u referit la socotelile anilor trecuți.

Una dintre adresele comitatului Țișiș, referitoare la limba maghiară, s'a pus la archiv; peste adresa referitoare la „agitatori” și facerea unui cod penal special pen-

tru ei, s'a trecut la ordinea zilei. Asemenea s'a trecut la ordinea zilei peste adresa com. Nyitra, ca firmele să fie scrise în limba maghiară.

Adresele comitatelor Somogy și Sătmar au fost numai în parte primite. S'a exprimat guvernului numai mulțumită că a contribuit la încetarea stărilor ilegale din țară.

— **Academia română** a primit a tipări o lucrare a dlui maior dr. Crăiniceanu din reg. 7 Prahova, intitulată „Literatura medicală”. Această operă care va face epocă în știință, cuprinde întreaga literatură medicală din România.

— **Patria salvată.** Ministrul de comerț Kossuth Ferencz a detras debitul postal pentru ziarul „Ostdeutsche Korrespondenz für nationale Politik” (Posen) și cărții „Handbuch des Deutschtums im Ausland nebst einem Adressbuch der deutschen Auslandsschulen”...

— **În minister se mințește.** Și anume în ministerul — sau și în ministerul, în fruntea căruia stă Kossuth. Aceasta n'o zicem noi, socialiștii cu glăsuri brutale, ci o odraslă a coaliției, fișpanul comitatului Nyitra, Marckot Gyula. În adunarea comitatensă a comitatului s'a discutat o concesiune de cale ferată. Deputatul independist Mérey Lajos a făcut propunerea, ca înainte de ce ar vota comitatul o subvenție, să facă întrebare la guvern, că oare ce atitudine va observa în această chestiune, fiindcă „guvernul procedează foarte independent, sau cum ar zice alții foarte volnic și nici că-i pasă de autonomia comitatelor și de dorința celor interesați”.

Fișpanul comitatului declarând, că lucrurile într'adevăr stau așa cum le-a caracterizat Mérey, a rugat adunarea să nu-l însărcineze pe el cu această misiune, pentru-că «la intervenirea sa n'ar primi decât un răspuns verbal și în merit s'ar aduce altă hotărâre».

Să se facă întrebarea aceasta în scris, fiindcă «nu te poți încrede în ministerul de comerț, decât dacă îți dă un răspuns scris». («Népszava».)

— **Pustiirea comunei Rudolfsnaden.** Frumoasa comună de odinioară Rudolfsnaden e o mare de apă. Eri înălțimea apei era încă tot mai mare de un metru și jumătate. Douăzeci de mii de jughere sunt acoperite de valurile Dunării exundate. Mai bine de o mie de case s'au prăbușit și-a perit în valuri o avere imensă de vite.

Locuitorii nefericitei comune au găsit adăpost în Titel. 50 de jandarmi și 300 de soldați sunt ocupați cu munca de salvagiu.

Toată lumea îl învinuiește pe inginerul societății de navigațiune Biletz Jozsef, că neglijența lui a provocat marea nenorocire. De mult i s'a adus la cunoștință că zăgăzurile nu mai corăspund, dar el n'a voit să ia seama de aceste vorbe.

Paguba se urcă la mai multe milioane de coroane.

— **„Agtator” condamnat.** În ziarul „Békesmegyei Híradó” socialistul Szentmiklosi József publicase un articol „A derespart”, în care procuratura ungară s descoperit „agitatie împotriva claselor”. Curtea cu jurați la și condamnat pe autorul articolului la o lună închisoare.

Pe semne, că să nu meargă în pagubă pedepsele ce le-ar fi primit Nessi, Udvary și ceilalți eroi ai tulipanului — tribunalele și curțile noastre cu jurați le repartizează între cetățenii țării cari strigă după dreptate!

— **Din America.** În orașul Salem, din statul Ohio, s'a înființat de curând o nouă societate românească purtând numele „Leul”.

Li dorim succese bune!

— **Condamnat la ștreang.** Curtea cu jurați din Lugoj a condamnat pe Românul Andrei Zaica din Fizeș la moarte prin ștreang, pentru că în 8 Martie a. c. a omorât pe stăpânul său Iosif Tölgyesi, pe econoama acestuia Elena Hegedüs și pe servitoarea Roza Molnar. Motivul crimei e răsbunarea: econoama Hegedüs îl pâră pe Zaica în continuu stăpânului că nu-și împlinește cum se cade datoria. Într'o seară când aceasta debita din nou neadevăruri la adresa lui, acesta a lovit-o cu o băta în cap încât a doborât-o la pământ, luându-i viața. După săvârșirea acestui omor, a luat barda de

lăiet zahăr, și l-a lovit de câteva ori în cap și pe stăpânul său pentruca acesta să nu poată mărturisi în contra lui, iar după aceea a făcut acelaș lucru și cu servitoarea — sperând a putea scăpa și din această situație, pe care nu era cine să o descopere, în lipsa altor martori.

După săvârșirea acestor omoruri a căutat să vadă dacă găsește niscai bani. Găsind o pungă cu bani a luat-o și a îngropat-o în pământ spre a lua-o când va avea lipsă de ea. Apoi a vărsat petrol pe jos și l-a aprins a spart geamul de la ușe, ca să se creadă la cercetare că niște hoși au intrat în casă, au omorât și au jefuit, — și s'a dus. Toate acestea s'au petrecut noaptea. În dimineața următoare s'a dus la primărie și a anunțat că a aflat pe cei din casă morți și că e foc în casă. Mai târziu, în cursul cercetării s'a constatat adevărul. Curtea cu jurați l-a condamnat pe vinovat la spânzurătoare. Apărătorul acuzatului a fost dl Coriolan Bredeceanu, care în o vorbire foarte întemeiată a încercat să convingă pe jurați că vinovatul a comis un simplu omor fără premedetare.

— **Înșelătorul poporului.** S'a pertractat săptămâna trecută la Deva procesul ajutorului de notar Székely Epstein Jenő din Petrila, pentrucă a înșelat poporul în mod mișelesc. Urbariaștii din Petrila fără să fie știut despre ele, au păduri întinse în preț de 2 milioane. Székely s'a pus în legătură cu o societate străină, oferindu-se că-i cumpără pădure ieftină. El a falsificat cartea funduară și a vândut parcelele urbariaștilor morți, iar pe cei vii i-a sedus să-și vândă parcelele lor cu câte 60—60 cor., în loc de 400—500 cor. Pe urmă a mai și defraudat 8000 cor. din banii societății. Crimele le-a comis cu ajutorul scriitorului notarial, care a reușit să fugă la America. Tribunalul l-a condamnat pe Székely la 4 ani muncă silnică. Câți ca el, toți după el!

— **O societate contra Ungurilor în Viena.** Se vorbește că s'ar fi înființat în zilele din urmă o societate în Viena sub numirea „Verein zur Enthaltung des Deutschtums in Ungarn”. Scopul societății e să caute legături comerciale între Germanii din Ungaria și între cei din Austria și Germania, — să facă pe Germanii din Austria și Germania să cumpere moșii în Ungaria, să ajute școlile germane din Ungaria, să sprijinească pe Germanii de aici în luptele lor naționale față de tendințele de maghiarizare și să caute a informa presa străină cinstit și obiectiv despre stările din Ungaria.

— **Nessi în America.** Fostul deputat kossuthist Dr. Nessi Pál, care a fugit dinaintea temniței, a sosit la Londra, de unde a plecat înspre America. Într'o scrisoare ce-o adresează băiatului său de 10 ani, scrie, că în caz dacă nu și-ar găsi ocupațiune în America, se va întoarce în patria sa pentru a-și face pedeapsa și a începe apoi o viață nouă.

— **Emigrarea în America.** Biroul de emigrare a Statelor-Unite publică următoarele date despre emigrarea în America în luna lui Aprilie: au intrat în America 118.834 de emigranți, dintre cari 33.910 din Austro-Ungaria și 33.989 din Italia. Numai din Ungaria au emigrat 17.295 de bărbați și 4167 de femei.

De ce și întârzie atâta garanțiile constituționale? Întârzierea lor e vina la toate....

— **Trăsnet: asupra facultății de medicină din București.** O mare catastrofă era să lovească facultatea de medicină din București, care este una din cele mai monumentale zidiri și posedă cele mai moderne instalațiuni pentru scopurile ce le servește. Ploaia torențială care a căzut Sâmbătă trecută asupra capitalei a fost însoțită și de fulgere și trăsnete.

Trăsnetul a căzut asupra facultății de medicină. Teribila scânteie electrică cu o detunătură puternică a pătruns în sala, în care dl Petrini Paul ținea examen și a eșit prin tavan, găurind acoperișul și dărâmand un coș.

Un student care tocmai în timpul acela

era examinat și făcea preparative chimice cu niște săruri, a rămas țepăn timp de câteva clipe, ca și cum o parte a corpului i s'ar fi paralizat.

Acest accident a provocat o puternică emoțiune printre cei de față.

— **Schächter Mózes.** Bravii noștri colegi de confesiune izraelită nu vor să-l lase din ghiarele lor pe „colegul“ Schächter Mózes, ziaristul rus care a fost isgonit din Capitală. Au alarmat lumea și au învățat până în așa măsură, încât s'au topit inimile izraelite. Mai mult s'a topit însă inima izraelitului Grünfeld Lipot din Dombóvár, care l-a dus pe Schächter la Dombóvár și l-a adoptat pentru ca să-l facă cetățean ungar.

Colegii noștri izraeliți, cari ne cunosc dreptul țării noastre, cred că afacerea s'a terminat cu aceste. Acum va rămânea la noi jupânul [Mozsi. Mai urmează o lungă procedură și până se va termina aceasta, Schächter va fi de mult dinco'o de granițe, căci numai pe luna Mai are pașaport.

Avem noi destui jidani, cum n'aiba să ne mai trebuiască și alții! («Alkotmány»).

— **Mulțămîță publică.** Comitetul parochial din Gaiul-Mic a primit 50 coroane dela institutul de credit și economii „Timișana“ pentru ajutor la salariul învățătoresc, care sumă primind-o ne-a pus în cea mai plăcută pozițiune că au făcut un ajutor mare pentru comuna noastră bisericească, îi aducem pe calea publicității mare mulțămîță.

In numele comit. parochial: Zaharia Lațcu, paroh, ca președinte; Corneliu Mircean, învățător, ca notar.

— **Necro'og.** Dăniia Turcu, paroh gr. cat. deficient din Șopteriu, a reposat în ziua de 26 Mai 1907, în vârstă de 60 ani. Rămășițele lui pământești au fost așezate spre odihnă de veci, Marți 28 Mai n., în cimitirul gr. cat. din Șopteriu. Fie-i țărâna ușoară!

Economie.

Producția cărbunelui de peatră în Germania. Producția de cărbuni de peatră a Germaniei crește considerabil.

La anul 1897 Germania a produs 91,055.000 tonne cărbuni de peatră, la anul 1900 deja 109,290.000 tonne, iar în anul 1906 producția a fost de 136,479.000 tonne.

Prețurile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a economilor ungari a dat publicității la 23 Mai n. prețurile cerealelor în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele:

(Prețurile sunt socotite de maja metrică 100 kgr. în coroane și fileri).

	Maja metrică:				
	Grâu	Secară	Orz	Ovăs	Cucuruz
Arad	18.20	14.—	13.—	13.80	10.30
Aradul-nou	18.—	14.—	13.—	13.80	10.30
Becicher-M.	18.80	13.—	13.—	14.70	10.80
Bichiș-Ciaba	18.40	—	12.80	—	10.40
Debrețin	19 —	13.40	13.80	15.80	11.80
Oradea-Mare	19.—	14.—	13.60	14.40	11.20
Panciova	19.—	—	12.—	14.20	10.80
Sân.-M.-Mare	18.—	13.20	12.—	13.80	11.60
Sătmar	17.40	12.60	12.40	16.—	12.20
Sibiu	19.50	—	14.—	16.50	13.—
Vârșeț	19.—	13.—	13.50	14.50	11.—

Producția ferului brut în Germania. Germania a produs în luna Aprilie 1,077,073 tonne fer, față de 1,019,149 tonne din aceeași lună a anului 1906.

În Martie 1907 producția a fost de 1,090,257 tonne.

Transportul de cereale din Rusia. În Rusia de sud, unde era mare lipsă de ploaie, a plouat în sfârșit, ceea ce a îndemnat pe producții de cereale, ca să aducă în piețe cantități mai mari de grâu și săcară.

Astfel în săptămâna ultimă s'au expediat din porturile Rusiei spre Europa 533.120 măji metrice (q) grâu (față de 420.480 măji m., cu o săptămână înainte) și 152.960 măji metrice (q) săcară (față de 115.880 măji m. cu o săptămână înainte).

Adunarea comercianților. Asociația regnicolară a comercianților unguri și-a ținut eri în Budapesta adunarea generală.

Adunarea a fost prezidată de deputatul în camera ungară P. Sándor. Acesta în vorbirea sa a luat poziție față de tovărășii, zicând că tovărășiile ce s'au înființat până acum la noi, în cele mai multe cazuri — și îndeosebi tovărășiile de conzum — nu sunt la înălțimea chemării lor.

Interesele comercianților au suferit mult în urma tovărășiilor de conzum.

Se poate! În acest caz însă au câștigat consumenții, ceea-ce din toate punctele de vedere e mai de folos.

Bursa de efecte. Din străinătate au sosit știri despre căderea cursurilor.

La bursa noastră cursurile valorilor și-au menținut circulația însă minimală.

Târgul efectiv s'a încheiat în tendență fermă.

Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 660.50
„ „ ung. a.	— 761.—
„ băncei de escompt a.	— 497.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 677.50
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 112.25
„ „ coroane 4 „ „	— 94.35
„ austr. de aur 4 „ „	— 117.10
„ „ coroane 4 „ „	— 98.70
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.17
20 mărci germane, aur —	— 23.57
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.95
„ franceze 100 franci	— 96.05
„ italiene 100 lire	— 95.65
„ române 100 lei	— 95.—
Ruble rusești de hârtie	— 2.53

Prețurile cerealelor. Sosind din România, Bulgaria și Rusia de Sud știri, că în zilele din urmă a ploat, cumpărătorii au fost rezervați, e drept că nici producții n'au prea oferit cereale.

Astfel circulația în târgul efectiv a fost minimală.

Prețul grâului a scăzut cu 10 fileri de maja metrică (100 kilograme). Prețurile celorlalte cereale s'au menținut.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică., frumos	. 21 cor.	20 fil.
„ „ „ „ mijlociu	. 20 cor.	20 fil.
„ „ „ „ mai slab	. 19 cor.	10 fil.
Săcară, maja m. dela	15 cor.	95 fil. — 16.40
Orz.	14 cor.	15 fil. — 14.70
Cucuruz nou	12 cor.	05 fil. — 12.25
Ovăs,	15 cor.	95 fil. — 16.60

ii.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	153 cor.	— 154 cor.
Slănină,	128 cor.	— 135 cor.
Cartofi,	3 cor.	20 fil. — 5.20

Spirit,	48.50 cor.	— 49.—
---------	------------	--------

iii.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — —	fileri kilogramul
Tineri	140—141	fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tip. «Poporul Român», István-ut 11.

A. RAZA

croitor,

anunță că și-a deschis atelier

în Budapesta, V. Strada Nádor 28
... vis-à-vis de palatul bursei

Il recomandăm pe dl A. Raza, care este Italian și a avut mai înainte atelier în București, atențiunei și sprijinului P. T. Public Român.

Telegramă

Nepotului George, — Munții apuseni.

Am dispus să-ți trimită firma românească: F. A. Degan-Fiume, 5 kgr. cafea gustoasă din care a cumpărat: R. Patița, Dr. A. Vaida, Dr. Burdan, Dr. Banfi, Ungurean, Cathișel, judele reg. G. Vârtic, Bontescu, Dr. Onișor, Dr. Pap. S. Dr. Crișan, dr. Meseșan, N. Aleman în Bosnia, dr. Andressi, M. dr. Meșter, dr. Gropșan, Morariu, dr. Delen, directorul P. Stoica, Vet. Demeter, dr. Frențiu, M. Beșan, dr. Popescu, dr. Erdélyi, doamna v. Marinovits, dr. Cozma, dr. Manda, not. pub. Dregan, V. dr. Cheresteș, inginerul V. Mandeal, dr. Pap, dr. Bucur, dr. Demian, dr. Suci, M. dr. Ciuta, C. Secula, dr. Halic, dr. Morcan, dr. Novac, dr. Chețianu, Corcheș, doamna dr. Bogdan din Lăpuș, dr. Ardelean, dr. Trăilescu, dr. Tisu, prof. Bulc, dr. Ionescu, S. dr. Mladin, dr. Crăciunescu, dr. Miclea, dr. Marcu, dna dr. Motoc, etc. și 1 kgr. Tea „Degan“ din care are și Directoara Stolojan, Beiș. El știe că cu cafea și tea trăiți. Scoate rembursamentul, nu mă face de rușine. Fă-i propagandă că-i om cinstit și bun Român. Preț-curent trimite gratis!

5-5

Uncheșul AUGUST.

Cancelaria arhitectului

I. NIGA

ARAD, STRADA ARCHIDUCELE IOSIF NUM. 1.

Telefon 275.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, trimite schițe și proiecte de spese gratuit.